

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 25/2014-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. novembra 2014 v pléne zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Jany Baricovej, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Lajosa Mészárosa, Ladislava Orosza (sudca spravodajca) a Rudolfa Tkáčika predbežne prerokoval návrh Okresného súdu Trenčín, zastúpeného sudkyňou JUDr. Tatianou Porubánovou, na začatie konania o súlade § 230 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a takto

r o z h o d o l :

Návrh Okresného súdu Trenčín o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 17. júna 2014 doručený návrh Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“ alebo „navrhovateľ“),

zastúpeného sudkyňou JUDr. Tatianou Porubánovou, na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) o súlade § 230 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Z návrhu okrem iného vyplýva, že okresný súd pod sp. zn. 24 C 159/2006 vedie konanie, v ktorom sa žalobkyňa domáha proti Slovenskej komore exekútorov (ďalej len „žalovaná“) za účasti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky ako vedľajšieho účastníka na strane žalovanej určenia, že výkon jej exekútorského úradu trvá, a zároveň si uplatňuje náhradu škody. Z tvrdení žalobkyne vyplýva, že na základe rozhodnutia ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“) č. 5122/1995-30/46 z 28. novembra 1995 bola vymenovaná za súdnu exekútoriku s účinnosťou od 4. decembra 1995. Dňa 4. decembra 1995 žalobkyňa zložila sľub exekútoriky a exekútorickú prax vykonávala nepretržite do 31. januára 2002. Žalovaná písomne oznámila súdnemu exekútorovi JUDr. J. K., že exekútorický úrad žalobkyne zanikol v zmysle § 230 ods. 4 Exekučného poriadku 9. novembra 2001, a v zmysle § 17 ods. 5 Exekučného poriadku ho ustanovila za jej náhradníka, na základe čoho jej mala byť odňatá možnosť vykonávať funkciu súdnej exekútoriky. V dňoch 6. novembra 1995 a 7. novembra 1995 žalobkyňa vykonala odbornú skúšku a bolo jej vydané osvedčenie č. 5122/1995-30 o ukončení špecializovaného štúdia a vykonaní odbornej skúšky pre súdnych exekútorov podľa § 230 Exekučného poriadku, na základe čoho jej bola udelená výnimka zo vzdelania a mohla byť vymenovaná za súdnu exekútoriku.

Z § 230 ods. 4 Exekučného poriadku v znení účinnom od 9. novembra 1999 vyplýva, že výnimka zo vzdelania prestane platiť, ak ten, komu bola výnimka udelená, nezačne

štúdium na právnickej fakulte do dvoch rokov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona a do ďalších 5 rokov toto štúdium úspešne neukončí. V prípade žalobkyne výkon exekútorského úradu zanikol uplynutím týchto lehôt, ktoré začali plynúť s účinnosťou zákona č. 280/1999 Z. z., ktorým sa zmenil a doplnil zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov. Žalobkyni bolo následne listom ministerstva spravodlivosti č. 11320/02-52/253-E z 10. júna 2002 oznámené, že výkon jej exekútorského úradu zanikol priamo zo zákona dňom 10. novembra 2001, keďže si nespĺnila podmienku uvedenú v § 10 ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku a do 9. novembra 2001 ani nezačala štúdium na právnickej fakulte. Žalovaná neuznáva nároky uplatňované žalobkyňou a je toho názoru, že výkon exekútorského úradu žalobkyne zanikol zo zákona márnym uplynutím lehoty z dôvodu, že žalobkyňa v zákonom určenej lehote nezačala študovať na právnickej fakulte.

V priebehu konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 24 C 159/2006 žalobkyňa navrhla, aby okresný súd prerušil konanie a podal návrh ústavnému súdu na začatie konanie podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy. Okresný súd návrhu žalobkyne na prerušenie konania nevyhovел a uznesením z 10. januára 2013 ho zamietol. Proti označenému uzneseniu podala žalobkyňa odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu uznesením sp. zn. 6 Co 53/2013 z 10. septembra 2013 zrušil a vec mu vrátil na opätovné rozhodnutie. Okresný súd do dňa podania svojho návrhu ústavnému súdu o návrhu žalobkyne na prerušenie konania opätovne nerozhodol, pričom v samotnom návrhu vyslovuje názor, že *„v prípade, ak bude Ústavnému súdu Slovenskej republiky postúpený návrh na zaujatie stanoviska, vznikne dôvod na prerušenie konania vo chvíli, keď tento návrh bude prijatý na ďalšie konanie. Následne bude konanie pred okresným súdom prerušené do skončenia prejednávania uvedeného návrhu Ústavným súdom Slovenskej republiky.“*

Okresný súd v odôvodnení svojho návrhu okrem iného uvádza:

„Žalobkyňa poukazovala na to, že Uznesením Krajského súdu v Trenčíne v konaní sp. zn. 11 S 115/04-55 zo dňa 30. 06. 2005, ktoré nadobudlo právoplatnosť 8. 8. 2005, bolo

proti žalovaným Slovenská komora exekútorov, Bratislava a Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti SR, Bratislava rozhodnuté, že Slovenská komora exekútorov je povinná rozhodnúť o žiadosti žalobkyne zo dňa 13. 3. 2002 a zo dňa 3. 3. 2004 do jedného mesiaca od právoplatnosti uvedeného uznesenia. V tomto konaní sa žalobkyňa konkrétne domáhala toho, aby žalovaným 1/ a 2/ bola uložená povinnosť vydať rozhodnutie o odvolaní žalobkyne z funkcie súdnej exekútorky, tiež toho, že ustanovenie náhradníka súdneho exekútora JUDr. J. K. je neplatné a výkon jej exekútorského úradu naďalej trvá. Mala za to, že žalovaní nedodrжали zákonný postup, nebolo vydané konkrétne rozhodnutie o jej odvolaní z funkcie exekútora, v ktorom by sa mohlo konštatovať nenaplnenie zákonných predpokladov na výkon exekútorského úradu, proti ktorému by sa zákonnými opravnými prostriedkami mohla brániť. Mala za to, že k zániku jej exekútorského úradu nepostačuje len písomné oznámenie Slovenskej komory exekútorov č. SKE 1234/05 a následne oznámenie z 26. 10. 2001. Aj napriek uvedenému rozhodnutiu Krajského súdu v Trenčíne Slovenská komora exekútorov, ani SR - Ministerstvo spravodlivosti SR si súdom uloženú povinnosť nespĺnili, obmedzili sa len na konštatovanie, že výkon jej exekútorského úradu zanikol priamo zo zákona.

Žalobkyňa mala za to, že uvádzaný § 280 ods. 4 Exekučného poriadku nie je v súlade s čl. 1 a ďalšími Ústavy Slovenskej republiky, zároveň mala za to, že je povinnosťou vec prejednávaného súdu tento návrh postúpiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky za účelom posúdenia možného nesúladu týchto ustanovení. Poukázala na to, že bola vymenovaná za súdnu exekútorku rozhodnutím Ministra spravodlivosti SR, len tento je oprávnený ju na základe zákonných dôvodov odvolať. Poukázala na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 25/00, podľa ktorého nikomu nemožno odňať jeho riadnym spôsobom nadobudnuté práva na základe neskoršie vydaného právneho predpisu. Pri obmedzovaní základných práv a slobôd občana sa musí dbať na ich podstatu a zmysel, princípom právneho štátu je právna istota, ktorá zahŕňa dôveru občana v právo a navyše aj ochranu už nadobudnutých práv osobitne majetkových. Namietané znenie § 230 ods. 4 Exekučného poriadku je právnou úpravou, ktorou sa spätne menia podmienky realizácie už existujúcich právnych vzťahov a nadobudnuté práva, čo nie je v súlade s právnou istotou. Podľa názoru žalobkyne v danom prípade síce zákonodarca môže uplatniť svoje zákonodarné oprávnenie autonómne a suverénne, na druhej strane ale výkon týchto

oprávnení má trvalý limit, spočívající v ochraně základních práv a slobôd a povinnosti dodržiavať ďalšie princípy právneho štátu. Ide o riešenie kolízie, vychádzajúcej z dôsledného rešpektovania nadobudnutých práv na jednej strane a z nutnosti zmeny právneho poriadku, reagujúceho na spoločenský vývoj na strane druhej. Treba mať na zreteli poznanie, že oprávneným subjektom, ktoré už nadobudli určité práva skôr a v súlade s platným právom, môžu vzniknúť v budúcnosti zmenou právnych pravidiel nové podmienky, ktorých splnenie je nevyhnutné, ak chcú aj v zmenených právnych podmienkach zostať v pozícii oprávnených osôb. Tieto nové podmienky však musia byť reálne splniteľné. Vo veci sp. zn. PL ÚS 15/98 Ústavný súd uviedol, že s uplatňovaním princípu právnej istoty v právnom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivému obsahu právnych noriem. Odvolanie exekútora je v skutočnosti odvolaním splnomocnenia pre osobu, ktorá v mene štátu vykonávala súdnu moc z dôvodov, upravených zákonom.

V inom prípade už bolo konštatované nálezom Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 49/03, že § 237 ods. 5, 6 Exekučného poriadku nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR. Išlo o ustanovenie, podľa ktorého exekútor, ktorý k 1. 9. 2003 nemá vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa na právnickej fakulte vysokej školy SR, alebo nemá uznaný doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa, vydaný zahraničnou vysokou školou, je povinný ministerstvu spravodlivosti preukázať, že začal do 31. 12. 2004 študovať na právnickej fakulte vysokej školy. Ak exekútor v tejto lehote nepreukáže splnenie tejto povinnosti, minister ho bez zbytočného odkladu odvolá. Uvedeným nálezom bolo citované ustanovenie zrušené dňa 12. 4. 2005. Žalobkyňa mala za to, že jej prípad je obdobný, nakoľko podľa § 230 ods. 4, ktorý bol doplnený zákonom č. 280/1999 Zb. do Ex. poriadku obsahuje znenie, podľa ktorého výnimka zo vzdelania udelená podľa ods. 1 prestane platiť, ak ten, komu bola táto výnimka udelená, nezačne do dvoch rokov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona štúdium na právnickej fakulte a do ďalších 5 rokov toto štúdium úspešne neskončí. Výkon exekútorského úradu zaniká uplynutím týchto lehôt. Žalobkyňa poukázala na to, že toto ustanovenie zákona dodnes platí a nebolo zrušené, hoci obdobné, ako je vyššie uvedené, zrušené bolo. Ustanovenie § 230 ods. 4 podľa názoru žalobkyne nebolo reálne splniteľnou podmienkou, a to v súvislosti so znením všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich vysoké školstvo v Slovenskej republike, v rozhodnom čase

išlo o zákon č. 172/1990 Zb. o vysokých školách v znení neskorších predpisov, ktoré sa vzťahujú na prijímanie na vysokoškolské štúdium, dĺžku magisterského štúdia, možnosť, prípadne nutnosť prerušenia štúdia a ďalšie okolnosti spoluurčujúce predpokladanú dĺžku štúdia. Keďže v priebehu výkonu exekútorskej činnosti žalobkyne došlo novelou Exekučného poriadku k zmene podmienok, ktoré mala splniť k tomu, aby mohla svoj úrad naďalej vykonávať, navyše k zmene podmienok, ktoré nie sú splniteľné bez toho, aby sa nepoužil iný zákon, ktorého normy nedovoľujú splnenie povinností v uvádzaných lehotách, teda povinnosti v konkrétnej lehote začať študovať a v konkrétnej lehote štúdium ukončiť, môže situáciu žalobkyne vyriešiť len Ústavný súd Slovenskej republiky posúdením toho, či je § 230 ods. 4 Exekučného poriadku v súlade s Ústavou SR.“

Vzhľadom na uvedené okresný súd navrhuje, aby ústavný súd po prijatí návrhu na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„§ 280 ods. 4 (správne má byť § 230 ods. 4, pozn.) zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučného poriadku) v znení novely, realizovanej zákonom č. 280/1999 Z. z., účinnej od 9. 11. 1999, nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1, 4, čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s článkom 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

II.

V zmysle čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu,

konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.

Podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy ústavný súd začne konanie, ak podá návrh na začatie konania súd. V zmysle § 18 ods. 1 písm. d) v spojení s § 19 zákona o ústavnom súde ústavný súd začne konanie, ak návrh podá súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou, pričom súdom podľa § 18 ods. 1 písm. d) sa rozumie príslušný senát alebo samosudca. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak osoby uvedené v ustanovení § 18 ods. 1 písm. a) až e) dospejú k názoru, že právny predpis nižšej právnej sily nie je v súlade s právnym predpisom vyššej právnej sily..., môžu podať ústavnému súdu návrh na začatie konania.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (PL. ÚS 16/02, PL. ÚS 3/98) vyplýva, že okrem iných procesných náležitostí je procesným predpokladom na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov všeobecným súdom aj prerušenie konania. Tento procesný predpoklad všeobecný súd preukazuje uznesením, ktoré obsahuje výrok o prerušení konania.

Z dikcie už citovaného čl. 144 ods. 2 ústavy vyplýva, že podaniu návrhu na ústavný súd predchádza povinnosť všeobecného súdu prerušiť konanie („konanie preruší a podá

návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1°), pričom ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát uviedol (PL. ÚS 7/2012, PL. ÚS 16/2013), že za prerušené konanie je podľa jeho názoru potrebné považovať stav právne perfektného prerušenia konania, ktorý nastáva až po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o prerušení konania. Ústavný súd nemá dôvod tento svoj názor meniť ani v súvislosti s predbežným prerokovaním návrhu okresného súdu.

Z už v časti I tohto uznesenia uvedených zistení ústavného súdu vyplýva, že okresný súd návrhu žalobkyne na prerušenie konania nevyhovel a uznesením sp. zn. 24 C 159/2006 z 10. januára 2013 ho zamietol. Na základe ňou podaného odvolania krajský súd označené uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, ktorý však do dňa doručenia návrhu ústavnému súdu a ani do dňa jeho predbežného prerokovania o návrhu žalobkyne na prerušenie konania nerozhodol. Navyše z návrhu vyplýva, že samotná sudkyňa okresného súdu z hľadiska časovej následnosti rozhodnutie o prerušení konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 24 C 159/2006 viaže na rozhodnutie ústavného súdu o prijatí návrhu na ďalšie konanie.

Na tomto základe ústavný súd, vychádzajúc zo svojich zistení a svojej doterajšej judikatúry, konštatuje, že nie sú splnené procesné predpoklady na prijatie návrhu okresného súdu na ďalšie konanie, keďže okresný súd do dňa jeho predbežného prerokovania právoplatne neprerušil konanie vedené pod sp. zn. 14 C 159/2006. Ústavný súd preto návrh okresného súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2014